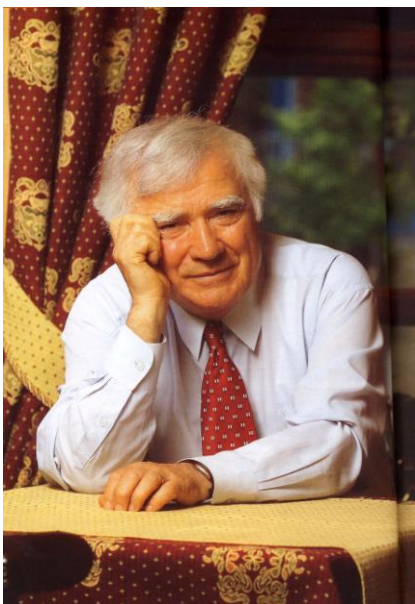

SCRIITORII MOLDOVEI - COPILOR

SPIRIDON VANGHELI

Chișinău 2012

*„Am scris pur și simplu despre copilul
care trăia în sufletul meu”
(Spiridon Vangheli)*

Scriitorul Spiridon Vangheli, cunoscut nu doar în Moldova ci și departe de hotarele ei, s-a născut la 14 iunie 1932 în satul Grinăuți din părțile Râșcanilor. A avut o copilărie adumbrită de război, de foame, de pierderea mamei la vârsta de 12 ani.

După școala primară din sat, în 1946, intră la școala nr. 1 din Bălți, transferându-se apoi la școala medie din s. Pelinia, pe care o absolvă în 1950. Se înscrie la Institutul Învățătorească din Bălți, urmând în continuare Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău (promoția 1955). După absolvire lucrează profesor, redactor și redactor superior la editurile „Cartea moldovenească” și „Lumina”. În 1968 devine consultant literar la Uniunea Scriitorilor din Moldova, timp de 25 de ani conduce Secția literară pentru copii a Uniunii Scriitorilor. În 1991 este ales Președinte al Centrului PEN din Moldova. Din 1994 este director al Editurii „Turturica” („Oltița”), ulterior fondează Editura pentru copii „Guguță”.

Debutează editorial în 1962 cu cartea pentru copii *În țara fluturilor*, urmată de o carte cu „miniaturi scilpitoare” – *Băiețelul din coliba albastră* (1964) și cartea de poezii *Balade* (1966). În 1964 devine membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

S-a remarcat mai ales prin cărțile sale despre Guguță, în care creează o adevărată epopee a personajului devenit curând o emblemă sugestivă a Copilului universal: *Isprăvile lui Guguță* (1967, 72 de ediții, tradusă în 38 de limbi), *Ministrul bunelului* (1971), *Guguță – căpitan de corabie* (1979). Ulterior scriitorul face cunoștință copiilor cu noii săi eroi din cărțile *Columb în Australia* (1972), *Steaua lui Ciuboșel* (1981) și *Pantaloniu – țara piticilor* (1989). Pe parcurs editează volumele de sinteză *Guguță și prietenii săi* (1983), *Măria sa Guguță* (1989), *Guguță și prietenii săi* în două volume (1994). În 1999 apare cartea *Tatăl lui Guguță când era mic*, inspirată din propria-i copilărie, iar în 2001 editează *Copii în cătușele Siberiei* – cartea-surpriză oferită în dar tuturor copiilor vizitatori ai

Salonului Internațional de Carte pentru Copii, ediția a V-a.

Împreună cu Grigore Vieru a editat în 1970 renumitul *Abecedar*, reeditat în nenumărate rânduri și refăcut în grafie latină în 1990.

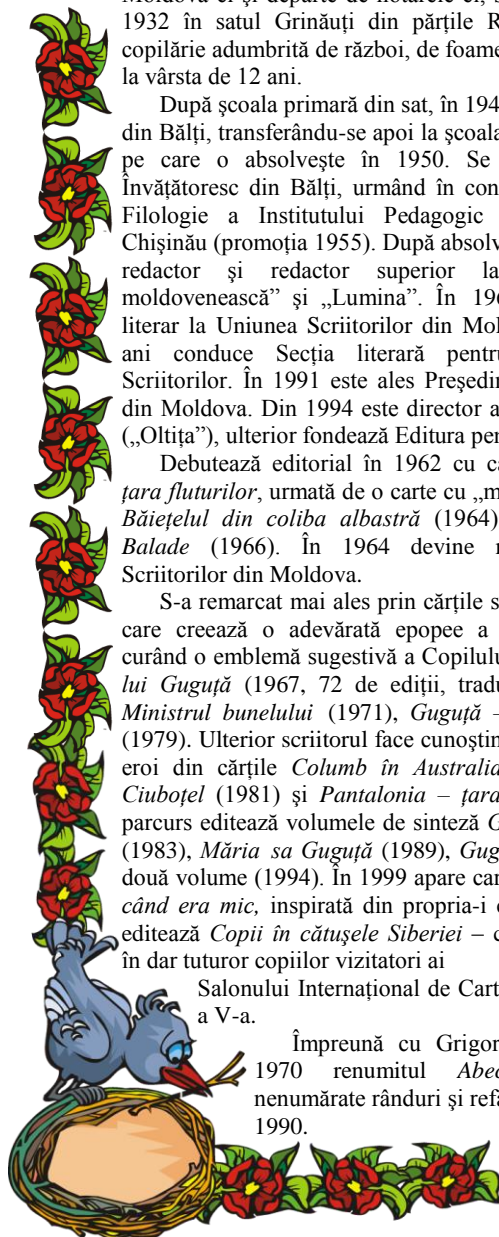
Este cunoscut și ca alcătuitor de antologii (*Auraș-păcurăș*, 1964; *Carte pentru toți*, 1971; *Șezătoare în codru*, 1973; *Cele mai frumoase flori*, 1987 ș.a.). Rodul muncii sale pe parcursul a cinci ani sânt cele patru volume *Carte de citire și gândire* (2006-2011).

Cărțile sale au făcut înconjurul lumii, fiind traduse în circa 30 de limbi și editate într-un tiraj de peste opt milioane de exemplare la edituri prestigioase din SUA, Germania, Japonia, Rusia, Ungaria, Finlanda, Țările Baltice, China, Bulgaria, Italia și alte țări. *Guguță* se numește primul film în desene animate lansat de „Moldova-Film” (1970). Ulterior au mai fost lansate diafilmele și filmele cu desene animate *Moșii Crăciuni*, *Banca lui Guguță*, *Pozna lui Guguță*, *Cum a crescut Guguță într-o noapte*, *Cușma lui Guguță*, *Guguță – căpitan de corabie*, *Guguță – poștaş*, *Cadoul lui Guguță*, *Noaptea de Anul Nou*, *Guguță frizer*, *Măturătorii* etc. Astăzi Teatrul Municipal de Păpuși din Chișinău poartă numele lui Guguță.

Pe parcursul anilor obține diverse premii, mențiuni, distincții: Diploma de Onoare „Hans Christian Andersen” a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret, (1974, pentru cartea *Ministrul bunelului*), Premiul de Stat al Moldovei (1980, pentru cartea *Guguță – căpitan de corabie*), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru cea mai bună carte a anului 1989 (pentru *Pantaloniu – țara piticilor*), Premiul „Carte frumoasă – cinste cui te-a scris” acordat de Centrul Cultural Francez din Iași (1995), Premiul „Ion Creangă” al Academiei Române (1996), Premiul special al Uniunii Scriitorilor din România pentru întreaga activitate (2002) ș. a.

În cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii de la Chișinău a obținut premiile: „Simpatia copiilor” (1997, pentru *Guguță și prietenii săi*), „Cartea anului” și „Simpatia copiilor” (2000, pentru volumul *Tatăl lui Guguță când era mic*), Premiul „Ion Creangă” pentru întreaga activitate în domeniul literaturii pentru copii (2007), Premiul „Cartea pentru promovarea spiritului de toleranță” (2011, pentru cărțile *Isprăvile lui Guguță și Împărăția lui Ciuboșel*) ș.a.

Deține titlurile onorifice de Maestru Emerit al Artei (1982) și Scriitor al Poporului din Republica Moldova (1992). A fost decorat cu Ordinul Republicii (1996). În 2012 a primit Medalia de aur “Pentru Creativitate” acordată de Organizația Mondială a Proprietății Intellectuale.

BIBLIOGRAFIE

Opera

Băiețelul din coliba albastră / Spiridon Vangheli; il.: I. Vieru. – Ch.: Guguță, 2011. – 96 p.: il.

Copii în cătușele Siberiei: nuvelă doc. / Spiridon Vangheli; il.: Eugenia Țăbârnac. – Ch.: Olțița, 2001. – 38 p.: il.

Ghiocica / Spiridon Vangheli; il.: A. Colâbneac. – Ch.: Lumina, 1991. – 332 p. – (Biblioteca școlară lui).

Guguță și prietenii săi: În 2 vol. / Spiridon Vangheli. – Ch.: Turturica, 1996.

Isprăvile lui Guguță / Spiridon Vangheli; des.: B. Diodorov; design: Radu Vangheli. – Ch.: Guguță, 2010. – 142 p.: il.

Împărăția lui Ciuboțel / Spiridon Vangheli; des.: B. Diodorov; design: Radu Vangheli. – Ch.: Guguță, 2010. – 126 p.: il.

Moara veselă: (Steaua lui Ciuboțel) / Spiridon Vangheli; il.: F. Kalab. – București: Ed. "Ion Creangă", 1990. – 72 p.: il.

Tatăl lui Guguță când era mic / Spiridon Vangheli; il.: Ion Moraru. – Ch.: Turturica, 1999. – 127 p.: il.

Referințe critice

Spiridon Vangheli: biobibliogr. / alcăt.: M. Ilievici; Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch.: Litera, 1999. – 174 p.

Caia, Olguța. Spiridon Vangheli: Pelerin pe drumuri nemțene / Olguța Caia. – Târgu-Mureș: Kreativ, 2011. – 176 p.

Agachi, Catinca. Schițe de portret: Spiridon Vangheli // Agachi, Catinca. Literatura română în țările vecine. 1945-2000. – Iași, 2005. – P. 193-194.

Spiridon Vangheli sau despre valorile copilăriei / cuv. introd.: G. Duca. – Ch.: Știința, 2012. – (Personalități notorii ; 5).

Botezatu, Eliza. Spiridon Vangheli sau mitul copilăriei // Botezatu, Eliza. Critică literară. – Ch., 2008. – P. 101-114.

Spiridon Vangheli // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicționar biobibliogr. / alcăt.: Elena Cugut, Maria Harea. – Ch., 2004. – P. 381-392.

Trifan, Călina. Spiridon Vangheli / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2010. – Ch., 2010. – P. 553-554.

Referințe

Cum reușiți să convingeți nu doar copiii, ci și adulții să vă citească poveștile?

– „E greu să definești un secret. Și nici nu cred că e vreun secret la mijloc. Pur și simplu, îl am pe copilul acela care mi-a rămas în suflet și de care mă leagă o prietenie durabilă. Acel copil mă ține mereu în sfera copilăriei. Copilăria mea, una foarte activă, se revarsă și azi peste vârsta mea.”

Spiridon Vangheli

Mă întreb deseori în ce constă frumusețea cărților sale. Cred că în ceea ce spunea încă Eminescu, iar el spunea că nu inteligențe se găsesc arare, ci caractere. Și gândirea artistică, și umorul, și limba lui Vangheli au caracter...

Grigore Vieru

Cum să te desparți de Guguță când tu însuși ești Guguță? Micul erou al lui Spiridon Vangheli face suprema minune: pe voi, cei mici, vă duce între cei mari, pe noi, iști mari, ne întoarce la întreaga noastră copilărie.

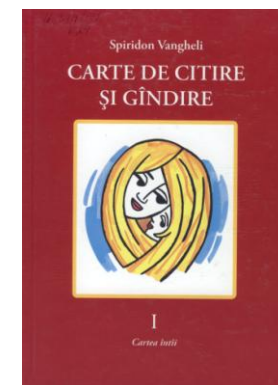
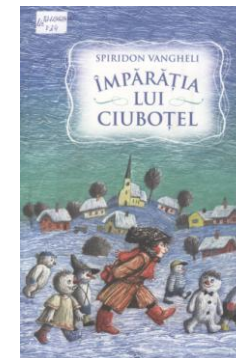
Mihai Cimpoi

Guguță, care din chiar anul nașterii sale călătorește peste mări și țări, contribuind ca nimeni altul la „ieșirea în lume” a basarabenilor, este un adevărat ministru de externe al literaturii noastre. Un Guguță sau un Tom Sawyer au făcut și fac pentru apropierea dintre oameni și țări mai mult decât unele capete încoronate...

Vasile Romanciuc

Am tradus mulți scriitori celebri pentru copii, dar Guguță e un caz aparte. Curios lucru, un copil născut în Basarabia mă reîntoarce pe mine, chinezul, în propria mea copilărie, și-mi descoperă subtilități pe care le-am uitat demult, dar le-am trăit aici, departe, în China. E o artă pe care o stăpânesc numai adevărații scriitori.

Wei Wei, Shanghai, China

Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban

